

MOCIÓ DE L'AJUNTAMENT DE MANACOR PER A LA DECLARACIÓ D'UN ESTATUT ESPECIAL DE CAPITALITAT DE MANACOR I LA COMARCA DE LLEVANT

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

Introducció i justificació

L'article 28 de la *Llei 20/2006, de 15 de desembre, municipal i de règim local de les Illes Balears*, preveu que els municipis que, per raó de funcions supramunicipals, ho aconsellin, puguin gaudir d'un règim especial mitjançant llei del Parlament. Palma (*Llei 23/2006, de 20 de desembre, de capitalitat de Palma*) i Eivissa (*Llei 16/2019, de 8 d'abril, de l'estatut especial de capitalitat de la ciutat d'Eivissa*) n'han estat els precedents immediats i legitimen la formulació d'un tercer estatut d'igual o superior rang per al territori de referència.

Aquesta habilitació es projecta sobre el principi constitucional d'autonomia local (arts. 137 i 140 de la Constitució espanyola) i sobre la clàusula d'organització territorial continguda a l'art. 62 de l'Estatut d'Autonomia.

Diferents estudis evidencien que els nuclis urbans que exerceixen funcions centrals sobre espais funcionalment més amplis suporten una pressió de despesa pública que no queda compensada pel tradicional sistema de participació en tributs estatals i autonòmics. Aquesta asimetria és especialment sagnant en regions insulars com les Illes Balears, on la distància-temps i els costos d'accessibilitat reforcen processos de desigualtat.

En aquest marc, Manacor, segon municipi de Mallorca per població legal i node sanitari, judicial, educatiu i logístic d'una comarca de més de 90.000 residents, a més dels diferents ecosistemes turístics del Llevant, té clar el seu paper en la comarca. Tanmateix, la seva agenda de serveis supramunicipals roman infrafinançada, generant externalitats negatives que tensionen la capacitat financera municipal i comprometen la qualitat dels serveis públics.

Diagnosi socio-econòmica

- Estructura demogràfica

La tipologia de població de Manacor combina residents permanents, residents secundaris i població flotant estacional amb pics superiors al 140 % de la població de dret durant els mesos turístics punta, accentuant l'externalitat sobre serveis essencials.

- Economia

El sistema productiu de Manacor i la Comarca del Llevant presenta una estructura diversificada, amb pesos específics destacats en sectors com el turisme recreatiu costaner, la indústria agroalimentària, la fabricació de mobles, la producció de perles i, més recentment, un clúster esportiu i biomecànic en creixement.

Segons dades de la Fundació Impulsa Balears (2023), el Valor Afegit Brut (VAB) de Manacor s'estima en 1.178.469.749 €, representant el 3,9 % del total insular. Si s'hi afegeixen els municipis de la Comarca de Llevant (Sant Llorenç, Son Servera, Artà i Capdepera), el VAB conjunt ascendeix a 2.391.689.820 €, un 7,8 % del total balear,

evidenciant una capacitat econòmica pròpia i significativa dins l'equilibri territorial de Mallorca.

A nivell d'especialització sectorial, destaquen:

- La construcció (13,1 %), el comerç (13,0 %) i l'hostaleria (29,5 % en el conjunt comarcal), com a motors clau de l'economia local.
- El pes relatiu més gran de l'activitat immobiliària (12,9 %) i de les activitats sanitàries i socials (7,5 %) reflecteix un rol de prestació de serveis més enllà de l'àmbit estrictament municipal.
- La manufactura tradicional, si bé ha retrocedit en pes relatiu (3,3 %), manté un valor identitari i productiu important.

Aquestes xifres evidencien el caràcter central, productiu i redistributiu de Manacor dins la comarca. Així i tot, la capacitat de finançament municipal no es correspon amb el volum d'externalitats que genera aquesta estructura econòmica policèntrica. L'absència d'un mecanisme d'ajust vertical per compensar els costos derivats d'aquestes funcions supramunicipals suposa un fre a la consolidació d'un model de desenvolupament equilibrat i resiliència a l'est de Mallorca.

- Xarxes d'equipaments públics

El municipi de Manacor compta amb una xarxa d'equipaments públics ben consolidada, estructurada en els àmbits educatiu, cultural, esportiu, sanitari i industrial, i distribuïda de manera que garanteix l'accessibilitat i la cobertura de serveis per a tota la població i per a la comarca de Llevant.

En l'àmbit educatiu i cultural, es disposa de centres municipals com el Conservatori i Centre Universitari, juntament amb la Institució Pública Antoni M. Alcover, Museu d'Història, servei de biblioteques, així com el Teatre i Auditori municipals, equipats amb instal·lacions tècniques professionals.

Pel que fa a les infraestructures esportives, destaquen els camps de futbol de Porto Cristo, Na Capellera i Sa Torre, els diferents poliesportius del municipi i la pista d'atletisme de Sa Torre, un club nàutic a Porto Cristo, així com instal·lacions esportives privades punteres de primer nivell.

En l'àmbit sanitari, Manacor exerceix com a capçalera sanitària de Llevant, amb centres de salut i connexió garantida amb l'Hospital Comarcal, mentre que Porto Cristo disposa d'un centre de salut i l'Hospital de Llevant com a complement sanitari.

La mobilitat es basa en la línia de tren electrificada Palma–Manacor (des de gener 2019) i un servei d'autobusos regular i efectiu que connecta diferents punts de la ciutat a prop de centres educatius, sanitaris i culturals.

La infraestructura industrial s'ordena mitjançant dos polígons ben equipats (industrial i agroalimentari) i una societat pública municipal, que gestiona els serveis de subministrament deigua i clavegueram, aparcaments i equipaments amb criteris professionals i sostenibles.

Objectius de la iniciativa

Equitat vertical i horitzontal: dissenyar un fons de capitalitat que compensi el dèficit fiscal generat per les funcions supramunicipals.

Cohesió territorial: reduir la dependència radial de Palma mitjançant el reforç del sistema ferroviari Manacor-Cala Rajada i la creació d'un punt de connexió d'intercanvi modal.

Resiliència socio-ecològica: finançar projectes d'adaptació climàtica, transició energètica i habitatge assequible.

Governança policèntrica: institucionalitzar un *Consell de Capitalitat* que operi amb criteris de cooperació regional, garantint així la participació de la resta de municipis de la Comarca de Llevant. El *Consell de Capitalitat* tindrà com a finalitat:

- Coordinar les polítiques públiques amb incidència supramunicipal.
- Debatre i definir els criteris de distribució del Fons de Capitalitat.
- Avaluar el funcionament dels serveis compartits.

La seva composició i funcionament hauran de garantir el respecte a l'autonomia municipal i la participació equitativa dels municipis implicats.

En definitiva establir un marc jurídic-financer estable per afrontar el sobrecost que suposen els serveis supramunicipals, millorar la planificació territorial de la comarca i impulsar infraestructures estratègiques (transport públic, equipaments sanitaris i educatius, habitatge assequible). Per tot això se proposen els següents

Acords

1. **Instar el Parlament de les Illes Balears** a tramitar i aprovar la *Llei de l'Estatut especial de capitalitat de Manacor i la Comarca de Llevant*, en els termes recollits a l'*Annex I*.
2. **Sol·licitar al Govern de les Illes Balears** que, una vegada aprovada la llei, inclogui en el Projecte de Pressupost, una partida nominativa per al Fons de Capitalitat de Manacor.
3. **Demanar al Consell de Mallorca** que, en base a la seva competència en cooperació supramunicipal, s'adhereixi institucionalment aquesta iniciativa.
4. **Traslladar aquest acord** al Parlament i a tots els grups parlamentaris, al Govern, al Consell de Mallorca, als ajuntaments de la Comarca de Llevant, a la Federació d'Entitats Locals de les Illes Balears, a les entitats cíviques i empresarials del territori i a tots els grups parlamentaris. També fer-ne difusió pública mitjançant els canals institucionals i les xarxes socials municipals.

ANNEX I

PROPOSICIÓ DE LA LLEI DE L'ESTATUT ESPECIAL DE CAPITALITAT DE MANACOR I LA COMARCA DE LLEVANT

Exposició de motius

L'article 28 de la *Llei 20/2006, de 15 de desembre, municipal i de règim local de les Illes Balears*, preveu que els municipis que, per raó de funcions supramunicipals, ho aconsellin, puguin gaudir d'un règim especial mitjançant llei del Parlament. Palma (*Llei 23/2006, de 20 de desembre, de capitalitat de Palma*) i Eivissa (*Llei 16/2019, de 8 d'abril, de l'estatut especial de capitalitat de la ciutat d'Eivissa*) n'han estat els precedents immediats i legitimen la formulació d'un tercer estatut d'igual o superior rang per al territori de referència.

Aquesta habilitació es projecta sobre el principi constitucional d'autonomia local (arts. 137 i 140 de la Constitució espanyola) i sobre la clàusula d'organització territorial continguda a l'art. 62 de l'Estatut d'Autonomia.

Diferents estudis evidencien que els nuclis urbans que exerceixen funcions centrals sobre espais funcionalment més amplis suporten una pressió de despesa pública que no queda compensada pel tradicional sistema de participació en tributs estatals i autonòmics. Aquesta asimetria és especialment sagnant en regions insulars com les Illes Balears, on la distància-temps i els costos d'accessibilitat reforcen processos de desigualtat.

En aquest marc, Manacor, segon municipi de Mallorca per població legal i node sanitari, judicial, educatiu i logístic d'una comarca de més de 90.000 residents, a més dels diferents ecosistemes turístics del Llevant, té clar el seu paper en la comarca. Tanmateix, la seva agenda de serveis supramunicipals roman infrafinançada, generant externalitats negatives que tensionen la capacitat financera municipal i comprometen la qualitat dels serveis públics.

TÍTOL PRELIMINAR

Article 1. Objecte i naturalesa

Aquesta llei té per objecte:

1. Reconèixer la ciutat de Manacor com a capital de la comarca de Llevant.
2. Establir el règim especial de capitalitat del municipi de Manacor i la seva àrea funcional comarcal, en aplicació de l'article 28 de la *Llei 20/2006, de 15 de desembre, municipal i de règim local de les Illes Balears*, amb la finalitat de garantir la prestació adequada dels serveis supramunicipals que s'hi concentren.

Article 2. Comarca de Llevant

A efectes d'aquesta Llei, la Comarca de Llevant és compresa pels municipis d'Artà, Capdepera, Manacor, Sant Llorenç i Son Servera, i n'és l'àmbit territorial d'aplicació.

Article 3. Capitalitat de Manacor

Es reconeix Manacor com a capital de la comarca del Llevant.

En cap cas aquesta capitalitat suposa una preeminència ni institucional ni protocolària d'aquest municipi per sobre de la resta de municipis de la Comarca de Llevant.

Article 4. Funcions supramunicipals

Manacor exerceix, per raó de centralitat territorial, funcions supramunicipals en matèria de:

- Sanitat
- Educació
- Justícia
- Transport
- Indústria i Comerç
- Cultura i esports
- Turisme

TÍTOL I: RÈGIM DE FINANÇAMENT

Article 4. Règim financer i Fons de Capitalitat

1. S'estableix el Fons de Capitalitat de Manacor i Comarca de Llevant, dotat anualment als pressupostos de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i del Consell de Mallorca.
2. El Fons té com a finalitat compensar els sobrecosts que suporta Manacor per la prestació de serveis d'abast comarcal.
3. L'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears ha d'assumir el setanta per cent de la quantia total anual del Fons, mentre que el trenta per cent restant l'ha d'assumir el Consell Insular de Mallorca.
4. Amb l'objectiu de donar compliment a la consignació anual a càrrec de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears a què es refereix l'apartat anterior, els pressupostos generals de la Comunitat Autònoma han d'incloure en els capítols 4 o 7 del pressupost de despeses les aportacions específiques que siguin necessàries a favor de l'Ajuntament de Manacor.
5. Les aportacions a què fan referència els apartats anteriors formen part del finançament global de Manacor als efectes del que estableixen l'article 2.2 de la *Llei 38/2003, de 17 de novembre, general de subvencions*, i l'article 2.3.d) del *Text refós de la Llei de subvencions*, aprovat pel *Decret legislatiu 2/2005, de 28 de desembre*.
6. Els criteris de distribució i justificació del Fons seran acordats al si del Consell de Capitalitat, d'acord amb les previsions d'aquesta llei i el seu desenvolupament reglamentari.

Article 5. Quantificació i actualització del Fons

El Fons de Capitalitat de Manacor i Comarca de Llevant tindrà una dotació mínima inicial de 5 milions d'euros anuals, que s'incrementarà proporcionalment segons:

- a) L'evolució de la població empadronada a la Comarca de Llevant.
- b) El nombre i volum de serveis supramunicipals prestats en el municipi de Manacor.
- c) L'índex de variació anual de preus (IPC) de les Illes Balears.

Aquesta dotació es podrà revisar a l'alça mitjançant acord del Consell de Capitalitat, i haurà d'incloure, si escau, finançament específic per a projectes estratègics recollits al Pla d'Acció Comarcal.

Cada cinc anys, el Consell de Capitalitat elaborarà un informe d'impacte econòmic i funcional sobre el cost dels serveis supramunicipals, que haurà de servir de base per a la revisió de l'import mínim del Fons.

TÍTOL II: EL CONSELL DE CAPITALITAT DE MANACOR I LA COMARCA DE LLEVANT I LES RELACIONS INTERADMINISTRATIVES

Article 6. Consell de Capitalitat de Manacor i la Comarca de Llevant

1. Es crea el Consell de Capitalitat, com a òrgan col·legiat de coordinació i cooperació institucional.
2. El Consell estarà integrat per:
 - Dos representants del Govern de les Illes Balears
 - Dos representants del Consell de Mallorca
 - Dos representants de l'Ajuntament de Manacor
 - Un representant de cada un dels altres ajuntaments de la Comarca de Llevant
3. Les seves funcions principals són:
 - Coordinar les polítiques públiques d'abast comarcal
 - Proposar prioritats d'inversió en infraestructures estratègiques
 - Avaluar l'impacte dels serveis supramunicipals
 - Fixar els criteris de distribució i justificació del Fons de Capitalitat de Manacor i Comarca de Llevant
4. El Consell aprovarà un reglament intern i es reunirà com a mínim dues vegades l'any.

Article 7. Cooperació interadministrativa

El Govern, el Consell de Mallorca i els ajuntaments de la comarca establiran convenis específics per garantir la prestació eficient i coordinada dels serveis, en el marc dels principis de subsidiarietat, equitat territorial i sostenibilitat econòmica.

Disposició adicional única

El Govern de les Illes Balears i el Consell de Mallorca hauran d'incloure en els pressupostos generals de l'any següent a l'entrada en vigor d'aquesta llei una consignació específica per al Fons de Capitalitat de Manacor.

Disposició final

Aquesta llei començarà a vigir l'endemà de la seva publicació en el Butlletí Oficial de les Illes Balears.